

SIKKER REISE

Sikkerhetsråd for delegasjoner og medreisende på reiser til utlandet.

Forord

Ved reiser til utlandet kan man komme opp i situasjoner hvor egen sikkerhet blir truet. Det er mange måter du kan oppnå bedre sikkerhet på. Håndboken "Sikker reise" inneholder sikkerhetsråd for den enkelte som deltar i offentlige delegasjoner ved reiser til utlandet, og deres medreisende.

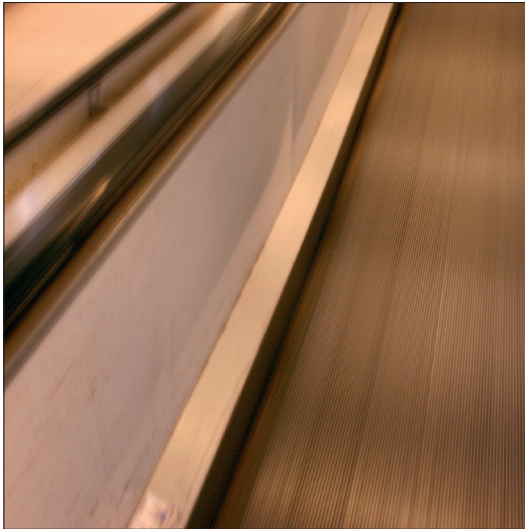
Håndboken er utarbeidet av Politiets sikkerhetstjeneste og Politidirektoratet på oppdrag fra Justisdepartementet som en oppfølging av rapporten "Bedre sikkerhetsrutiner ved reiser til utlandet", som ble avgitt til justisministeren 27. juni 2008.

Oslo august 2009

Ingelin Killengreen

Jørn Holme

Innhold

Innledning	6
Generelle sikkerhetsråd	7
Før reisen	7
Under reisen og transport	8
På hotellet	9
På egen hånd	9
Truende situasjoner	11
Spesielt om gisselsituasjoner	12
Risikoutsatte områder	14
Før reisen	14
Under reisen og transport	15
På hotellet	16
På egen hånd	17
Etter reisen	18
Viktige telefonnummer og e-postadresser	20
Nyttige informasjonssider på Internett	21
Notatsider	22

Innledning

Håndboken inneholder sikkerhetsråd for offentlige delegasjoner og medreisende i forbindelse med reiser til utlandet, herunder reiser til risikoutsatte områder. Håndboken er ikke ment å være en fullstendig oppstilling av hva du skal gjøre og ikke gjøre. Tenk gjennom de ulike situasjonene mens du leser rådene. Hvordan vil du reagere hvis noe uforutsett inntreffer? Hvor vil du søke hjelp, og kanskje det viktigste av alt, hva kan du gjøre for at situasjonen ikke oppstår?

Reiser til andre land kan by på utfordringer, blant annet med hensyn til sikkerhet. Trusselbildet er sterkt varierende avhengig av hvor man reiser. De fleste steder er stort sett trygge, mens andre områder preges av alvorlig kriminalitet, terror- og krigshandlinger.

En viss sikkerhetsrisiko vil alltid foreligge ved reiser til utlandet. Målet med håndboken "Sikker reise" er å redusere denne risikoen ved å øke sikkerhetsbevisstheten til de reisende gjennom generelle sikkerhetsråd.

Det er viktig at sikkerhetshensyn integreres i planlegging og gjennomføring av alle reiser. Ved hjelp av håndboken og en økt bevisstgjøring er det større sannsynlighet for at du vil gjøre de rette tingene hvis det noen gang oppstår problemer eller farer. Håndboken gir råd om hva du kan gjøre selv før du reiser og i situasjoner som måtte oppstå underveis hvor du føler deg utrygg eller blir utsatt for uønskede eller alvorlige hendelser.

Generelle sikkerhetsråd

Før reisen

- Gjør deg kjent med hvem som er delegasjonskontakt. Denne vil for eksempel kunne:
  - ha kontakt med den norske ambassaden
  - ha oversikt over praktiske spørsmål med hensyn til reisen
  - ha oversikt over viktige telefonnummer i besøkslandet
  - utpeke felles samlingssted i tilfelle uforutsette hendelser
  - ha oversikt over transportmidler under oppholdet
- Sørg for å skaffe til veie beredskapskort hvis dette er utarbeidet for reisen.
- Forbered besøket ved å sette deg inn i situasjonen i landet du besøker (sikkerhet, kultur, religion, politikk, kriminalitet mv.).
- Hvis du er usikker på helse- og sikkerhetssituasjonen i landet du besøker, søk informasjon hos for eksempel delegasjonskontakten eller UD's nettsider.
- Tenk gjennom hva du vil gjøre hvis noe uforutsett skulle inntreffe.
- Sørg for å medbringe gyldige reisedokumenter og nødvendig utstyr som for eksempel enkelt førstehjelpsutstyr, reseapotek, mobillader, adapter, lommelykt og kontanter.

- Vurder å ta kopi av pass, kredittkort og øvrige reisedokumenter.
- Undersøk om din norske mobiltelefon kan benyttes i landet du skal besøke.
- Ta ikke med flere dokumenter enn strengt nødvendig.
- Skaff til veie viktige telefonnummer (stedlig norsk ambassade, lokalt politi, norske myndigheter). Lagre viktige telefonnummer på mobiltelefonen.
- Skaff deg informasjon om din blodtype.
- Undersøk om reiseforsikringen din gjelder for besøkslandet.

Under reise og transport

- Ta ansvar for din egen bagasje.
- Sjekk om noen har åpnet eller forsøkt å åpne din bagasje.
- Pass på tyverier, spesielt under transport, på flyplasser, spisesteder m.v.
- Hvis mulig vær sammen med øvrige delegasjonsmedlemmene.
- Vær presis ved transport til og fra besøkssteder.

- Bruk sikkerhetsbelte.
- Unngå å sette deg i en situasjon hvor vurderingsevnen blir vesentlig redusert (som f.eks ved bruk av rusmidler).

På hotellet

- Etter ankomst til hotellet bør du gjøre deg kjent med følgende:
  - nødutganger/rømningsveier
  - plassering av brannslukkingsutstyr
  - hva gjør du ved brann?
  - hvordan du kommer i kontakt med resepsjonen
- Merk deg hvor felles samlingssted er i tilfelle uforutsette hendelser.
- Vurder å bytte rom, etasje eller hotell dersom du føler deg utrygg. Avklar dette med delegasjonsledelsen.
- Vær oppmerksom på at uvedkommende kan skaffe seg adgang til ditt rom.
- Lås døren og bruk sikkerhetslenken når du er på hotellrommet.
- Vær oppmerksom på at hotellrom, fasttelefon og din mobiltelefon kan bli avlyttet.

- Unngå så langt det er mulig å legge igjen sensitive dokumenter eller dokumenter som forteller hvem du er, program, tidsplaner eller lignende på rommet. Hotellsafer kan åpnes av uvedkommende.

På egenhånd

- Vis respekt for kultur, religion og tradisjon i landet du besøker.
- Sørg for å vite hvor du er, og noter deg navn og adresse på hotellet.
- Meld fra til en i delegasjonen hvor du skal, informer om hvordan man kan komme i kontakt med deg og når du regner med å være tilbake.
- Gjør deg kjent med og vær oppmerksom på omgivelsene. Dersom du føler deg utrygg, oppsøk hjelp eller gå inn på et trygt sted (for eksempel hotell, politistasjon m.m.) eller søk hjelp på annen måte.
- Ha mobiltelefon med deg slik at du kan ringe noen hvis du føler deg truet.
- Merk deg hvor sikkerhetspersonell holder til i bygninger du befinner deg i.
- Unngå å oppsøke områder og situasjoner som virker truende (kriminalitet, demonstrasjoner, opptøyer m.v.).

- Unngå å veksle penger på det illegale markedet.
- Ikke vis penger eller verdisaker mer enn nødvendig.

Truende situasjoner

Hvis du blir utsatt for en truende hendelse som provokasjon, forulemping, fysisk angrep, ran eller gisseltaking vil dine evner og kunnskap om reaksjoner være viktig både for deg selv og eventuelt dem du er sammen med. Reaksjonsformen må stå i forhold til trusselens alvorlighet, samt din egen erfaring, hjelpemidler og fysisk yteevne. De råd som gis er av skjønsmessig karakter og må tilpasses den konkrete situasjonen.

- Forsøk å komme deg vekk fra en truende situasjon, og oppsøk et trygt sted.
- Behold roen, vær høflig og korrekt. En rolig holdning kan påvirke gjerningsmannen.
- Hvis du ikke kan komme deg unna, påkall andres oppmerksomhet.
- Adlyd de ordrene som blir gitt. Det er bedre å gi fra seg lommebok, veske eller andre verdigjenstander enn å forsøke å holde disse tilbake.

- Motstand bør kun forsøkes i situasjoner hvor det er overveiende sannsynlig å lykkes. Fysisk konfrontasjon kan føre til at du blir skadet.

Spesielt om gisselsituasjoner

- Ikke diskuter eller argumenter politiske spørsmål, verken med gisseltakere eller andre gisler.
- Unngå å skape mistillit.
- Snakk med normal stemme. Unngå å hviske til andre gisler; og unngå å skrike til gisseltakere.
- Gi beskjed hvis du trenger medisinsk hjelp eller trenger legetilsyn.
- Ikke opplys eller diskuter hvilke tiltak myndighetene, familie eller andre kan tenke seg å iverksette.
- Prøv å utvikle mellommenneskelig sympati mellom deg og gisseltakerne.
- Oppstår det situasjoner som du oppfatter som truende, forhold deg passiv og legg deg ned.

Risikoutsatte områder

Det kan være vanskelig å avgjøre om et område er risikoutsatt. Denne håndboken gir ingen klar definisjon av dette begrepet. Et risikoutsatt område kan for eksempel være et område som preges av kriminalitet, fare for terror- og krigslignende handlinger, eller et område der nasjonale/lokale myndigheter har liten eller ingen kontroll. Noen områder er det åpenbart forbundet med risiko å reise til, mens andre områder kan oppfattes som grensetilfeller mellom trygt/ikke trygt. Dessuten kan sikkerhetssituasjonen i noen områder raskt endre seg fra å være sikker til å bli risikoutsatt.

De sikkerhetsrådene som er nevnt tidligere i håndboken gjelder også for reiser til risikoutsatte områder. *I tillegg bør følgende råd følges:*

Før reisen

- Ta kontakt med delegasjonskontakten, og gjør deg kjent med prosedyrene for reisen.
- Ta med beredskapskort hvis dette utarbeides for reisen, og gjør deg kjent med innholdet.
- Gjør deg kjent med hva slags sikkerhetsutstyr som tas med på reisen.

- Skaff deg informasjon om sikkerhetssituasjonen i landet du skal besøke. Aktuelle informasjonskilder kan være UDs/utenriksstasjonens internettsider og eventuelle sikkerhetsbriker.
- Skaff deg informasjon om helsesituasjonen i landet du skal besøke med tanke på nødvendige vaksinasjoner (medbring vaksinasjonskort, eventuelt andre helsekort).
- Ta med personlig førstehjelpsutstyr, medisiner og reseapotek.
- Vurder eventuelt å medbringe satellittelefon.

Under reise og transport

Erfaringsmessig er det transportetapper som er mest risikoutsatt.

- Hold deg oppdatert på sikkerhetssituasjonen. Den kan endre seg.
- Følg med på radio eller tv med hensyn til informasjon og råd ved ekstraordinære hendelser. Følg instruksjoner gitt av lokale myndigheter.
- Etter ankomst til møtelokaler bør du merke deg hvor nødutganger, rømmingsveier og eventuelt tilfluktsrom er.
- Bruk utlevert sikkerhetsutstyr (vernevest, hjelm).

- Vent innendørs til alle er til stede og transporten er klar.
- Hold dører og vinduer lukket under transport.

På hotellet

- Kontroller at ditt hotellrom er i samsvar med reservasjonen, og at det om mulig:
  - ikke befinner seg på bakkeplan
  - ligger på motsatt side av de antatt mest utsatte stedene (hovedinngang/innkjøringsvei) med tanke på terroranslag
  - at du bor i samme etasje som den øvrige delegasjonen
- Etter ankomst til hotellet bør du gjøre deg kjent med:
  - hotellets sikkerhetsrutiner
  - plassering av eventuelle tilfluktsrom
  - evakueringsrute. Prøv denne hvis mulig (Hvor kommer du ut?)
- Ha en bag med nødvendig utstyr lett tilgjengelig i tilfelle evakuering. Bagen bør for eksempel inneholde lommelykt, utlevert sikkerhetsutstyr, vann, kjeks, pass, kredittkort, ekstra klær og eventuelle sensitive dokumenter.
- Sjekk telefonforbindelsen til hotellets resepsjon.
- Skaff deg oversikt over telefonnummer og hotellrom til de andre i delegasjonen.

- Ikke gi fra deg eller på annen måte eksponer ditt romnummer til uvedkommende. Husk at romnummeret ofte står på nøkkelen.
- Begrens innsyn til ditt hotellrom.

På egen hånd

- Innføres det begrensninger i din bevegelsesfrihet, skal disse følges.
- Gå flere sammen ved opphold utendørs.
- Opptre diskret og hold lav profil, ikke oppgi organisasjon eller stilling utover det mest nødvendige.

Etter reisen

Hvis det har oppstått sikkerhetsmessige forhold under din reise som du har reagert på, informer om dette til ditt fagdepartement/din arbeidsgiver umiddelbart etter hjemkomst.

Viktige telefonnummer og e-poster

Eget arbeidssted

Telefon: +47

Faks: +47

E-post:

Utenriksdepartementet

Telefon: +47 22 24 36 00

Faks: +47 22 24 95 80

E-post: post@mfa.no

Kripos

Telefon: +47 23 20 88 88

Faks: +47 23 20 88 80

E-post: mail@kripos.no

Politiet sikkerhetstjeneste

Telefon: +47 23 30 50 00

Faks: +47 23 30 51 20

E-post: post@pst.politiet.no

Forsikringsselskap

Telefon: +47

Faks: +47

E-post:

Egen bankforbindelse (sperring av kort)

Telefon: +47

Faks: +47

E-post:

Nyttige informasjonssider på Internett

Utenriksdepartementet (UD)

www.regjeringen.no

FN

www.un.org

Andre

www.fco.gov.uk

www.travel.state.gov

Elektronisk versjon av håndboken "Sikker reise" finner du på Internettssidene www.politi.no og www.pst.politiet.no

Politiets sikkerhetstjeneste

Postboks 4773 Nydalen

0421 Oslo

www.pst.politiet.no

Politidirektoratet

Postboks 8051 Dep

0031 Oslo

www.politi.no